

EEN KLIMMENDE VORM VAN *EUONYMUS JAPONICUS* Thunb.

In de Javasche bergen komt op verschillende plaatsen de Japansche kardinaalsmuts voor, welke in habitus een duidelijke gelijkenis vertoont met haar Hollandsche verwante, welke verschillende lezers zich wel uit de duinen zullen herinneren. Ook de Japansche soort komt in Holland voor en wel in gekweekten vorm als sierplant en dan niet zelden met bonte bladeren. In Zuid Europa wordt het altijd-groene heestertje veelvuldig als heggeplant gebruikt. Haar vaderland is Zuidoost — en Oost Azië. Het is een doorgaans dicht vertakte, rechtopstaande struik, die steeds volop in blad staat en rijkelijk kan bloeien (fig. a—e). Wij kennen haar van het Maleische gebied, behalve van Celebes, alleen van Java, waar ze tamelijk zeldzaam in de bergstreken tusschen 600 en 2500 m zeehoogte gevonden is (Papandajan, Diëng, Sindoro, Merbaboe, desa Daroeng Andoeng in Kedoe en Poenten, op de helling van den Ardjoeno). Er is eenige kwestie over het al of niet wild dan wel inheemsch voorkomen op Java, daar het op de vier laatstgenoemde vindplaatsen als heggeplant door de inlanders werd gekweekt. Op den Papandajan en Diëng vond ik de soort evenwel als bestanddeel van een oorspronkelijke vegetatie. Daar ze van nature aan boschranden en andere minder beschaduwde plaatsen voorkomt, ben ik geneigd de aanplant als heg als secundair te beschouwen. Op de vier bovengenoemde plaatsen werd de origineele vegetatie reeds lang geleden voor het grootste deel vernietigd. Er zijn meerdere gevallen bekend, dat in zulke ontboschte bergstreken sommige inheemsche, vroeger tot de oorspronkelijke vegetatie behorende gewassen, zich blijkbaar in hun nieuwe kulturomgeving kunnen handhaven, hetzij op de akkers, hetzij op de minder aan verandering en bewerking onderhevige plaatsen, als heggen, wegbermen, slootkantjes, enz. Zoo komt *Coffea madurensis* in heggen bij Poenten voor en zag ik *Wahlenbergia gracilis* en *Alchemilla villosa* in groote hoeveelheden als wegbermplanten in de kampongs op den Diëng. BACKER en BÜNNEMEIJER vonden zeldzame inheemsche grassen in heggen op den Diëng, en op den Patoeha vond ik *Valeriana Hardwickii* in massale hoeveelheden als akkeronkruid. Toch bestaat er niet de minste twijfel, dat de laatstgenoemde planten niet inheemsch zouden zijn, al kunnen ze na het in kultuur brengen van een gebied dáár den indruk van ruderalen of zelfs adventieven maken. Ik acht het waarschijnlijk, dat men denzelfden gedachtengang op het voorkomen van de kardinaalsmuts mag toepassen.

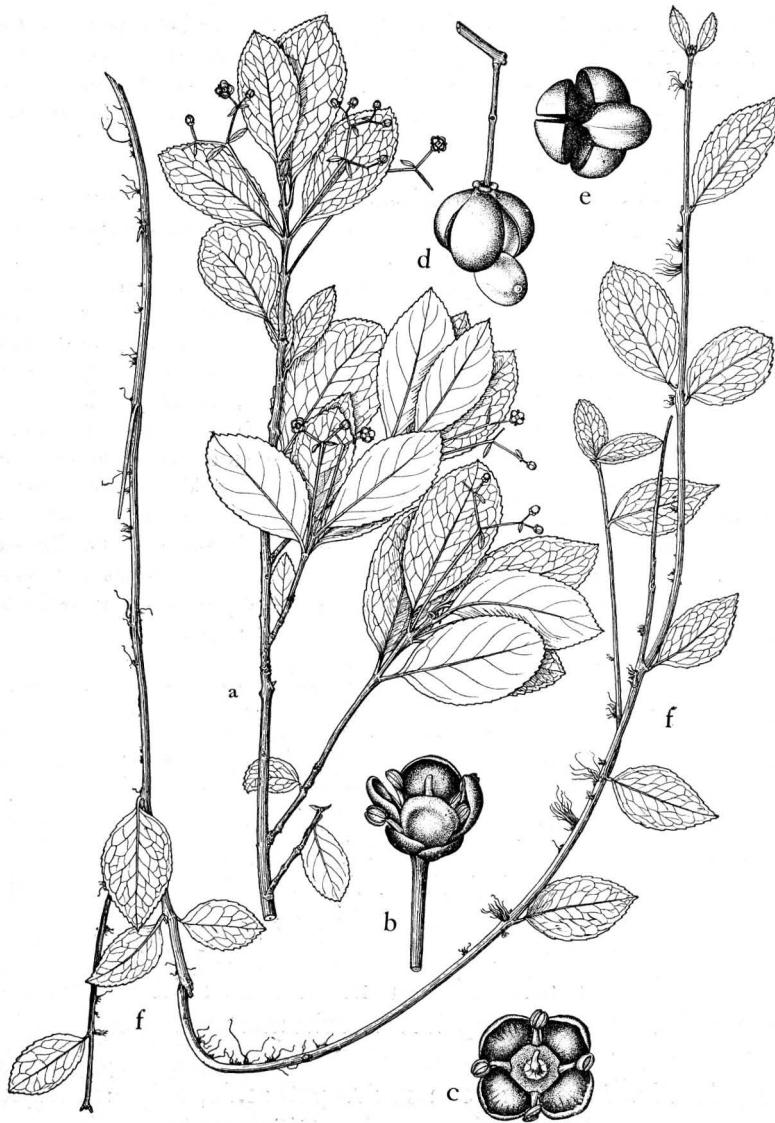
Zooals werd opgemerkt, is *Eu. japonicus* een rechtopstaande, zelfs tamelijk stijve, rijkelijk vertakte heester. Op den Papandajan en den Diëng nu vond ik sterk afwijkende planten, welke men zonder nauwkeurige vergelijking niet zonder meer met *Eu. japonicus* zou identificeren. Ze zijn gekarakteriseerd door een dunnen, slapen, doch taaien, tot vele meters langen en over hun geheele lengte wortelslaanden stengel, welke zich, meestal alleen maar vertakt, wanneer de eindspruit op de een of andere wijze beschadigd is geworden (fig. f). De hecht-(adventief-)wortels bevinden zich aan de naar het substraat toegekeerde zijde, dus naar den bodem bij kruipende en naar de boomschors bij klimmende exemplaren. Deze vorm draagt, voorzoover ik weet, nimmer bloemen.

Het is een feit, dat een tendenz om wortelslaande, klimmende stengels te vormen, bij de geslachten *Celastrus* en *Euonymus* aanwezig is. Ook is het voorkomen

van een zoodanige kultuur-variëteit van *Eu. japonicus* zelf bekend en wel onder de namen *Eu. radicans* THUNB. = *Eu. japonicus* var. *radicans* REGEL = *Eu. repens* HORT.

Ze staat in verschillende dendrologische werken opgegeven, doch verschilt van onzen vorm, doordat het een sterk vertakte klimmende heester moet zijn, welke bloemen voortbrengt.

Onze forma *radicans* heb ik nergens bloeiend kunnen aantreffen, hoewel ik haar in en langs den rand van het bergbosch als een dunne liaan zoowel als op de tegals van den Papandajan en Diëng kruipend op de zonnige vlakten heb kunnen waarnemen, op plaatsen dus, die oekologisch zeer verschillende combinaties van bodemgesteldheid en lichtintensiteit bezitten. Het lijkt me aannemelijk, dat we hier met een geval van dimorphie te doen hebben, daar men wel gedwongen is aan te nemen, dat de wortelslaande vorm uit zaad van den heestervorm is voortgekomen. Dat het een blijvend jeugd stadium van den laatsten zou kunnen voorstellen zou eveneens een oplossing kunnen zijn, doch ik kon talrijke jonge kiemplanten in een fraaie natuurlijke border van *Eu. japonicus*

Euonymus japonicus THUNB.: a. plant ($\times \frac{2}{5}$), b. en c. bloem ($\times 2\frac{1}{2}$) d. en e. vrucht ($\pm$ nat. gr.), f. forma *radicans* ($\times \frac{2}{5}$). Alles naar materiaal van den Tegal Pandjang.

langs den rand van den Tegal Pandjang waarnemen, welke onmiddellijk tot kleine heesters opgroeiden. Ook lijkt het me niet waarschijnlijk, dat uit den kruipenden vorm de rechtopstaande zou kunnen ontstaan. Het vaststellen van het tijdstip der gevoelige periode in de ontwikkeling, gedurende welke beslist wordt, hoe de plant zal reageeren, moet uiteraard aan verdere kultuurproeven worden voorbehouden.